నిర్ణయం

పలాని సోమరాజు, బి.ఇ., Sriharikota, AP

షుమారు పదేళ్ళయిందనుకుంటాను, క్రితంసారి మావూరొచ్చి, మళ్ళీ ఇన్నాళ్ళకి రావడమయింది.

మావారు కాలిఫోర్నియాస్టేట్‌లో వున్న "జెట్ ప్రొపల్షన్ లేబరేటరీస్"లో సైంటిస్ట్‌గా పనిచేస్తున్నారు. నేనుకూడా "యూనివర్సిటీ ఆఫ్ కాలిఫోర్నియా" లో లైబ్రేరియన్‌గా పనిచేస్తున్నాను.

గత మూడేళ్ళనుండీ ఇండియాకు రావాలనుకుంటూనే ఏవేవో కారణాలచేత రాలేకపోతున్నాము. తీరా మేమూ, మాపిల్లలు అంతా కలిసిరావాలని ప్రయాణంపెట్టుకునేసరికి మావారికేదో అర్జంటు పనితగిలింది ఆఫీసులో. అంచేత వారు ఆగిపోవాల్సివచ్చింది.

మావారి ప్రయాణం ఆగిపోయేసరికి అమ్మాయి స్వీటీ, అబ్బాయి వినయ్ కూడా రావటం మానేశారు. ఇక నాకు తప్పలేదు. మామూలు పరిస్థితుల్లో అయితే నేనూ ప్రయాణం మానుకునేదాన్ని. కాని ఇప్పుడలా చెయ్యడానికిలేదు. ఓ విధంగా మా స్వీటీయే దానిక్కారణం.

స్వీటీ చిన్నప్పట్నుంచీ అమెరికాలోనే పెరిగింది. దానికి అక్కడి అలవాట్లు స్నేహాలు బాగా వంట పట్టాయి. చిన్నదయితే వాటివల్ల మాకు బాధనిపించేది కాదు. కాని స్వీటీ ఇప్పుడు చిన్నపిల్ల కాదు. పైపెచ్చు ఇప్పుడు దానికో బోయ్‌ఫ్రెండ్‌కూడా వున్నాడని తెలిసేసరికి మాకు కొంచెం కంగారెక్కువయింది.

స్వీటీని మొదట్నుంచీ మా మేనల్లుడు భాస్కర్‌కిచ్చి పెళ్ళిచేద్దామనుకొనేవాళ్ళం. వాడిప్పుడు "ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్స్", బెంగుళూరులో డాక్టరేట్ చేస్తున్నాడు. పూర్తయింతర్వాత పెళ్ళివిషయాలు మాట్లాడుకోవచ్చులే అని వూరుకున్నాం. కాని ఇప్పుడంత వరకూ ఆగే వ్యవధి లేదు. స్వీటీ తప్పటడుగువేస్తుందని కాదు. దానికామాత్రం ఆత్మనిగ్రహం, మన సాంప్రదాయాలపై అవగాహన ఉందని నాకుతెలుసు. వచ్చిన భయమల్లా, స్వీటీకి దాని అమెరికన్ బోయ్ ఫ్రెండ్‌కీ గల స్నేహం ఎక్కడ పెళ్ళికి దారితీస్తుందోనని. అదే ఏ భారతీయుడైనా అయ్యుంటే ఇంత తొందర పడాల్సి వచ్చేది కాదు.

నేనొస్తున్నట్టుగా మా అన్నయ్యకు కేబుల్ ఇచ్చాను. దానిప్రకారం నా అన్నయ్య మద్రాసు ఎయిర్‌పోర్టులో నన్ను రిసీవ్‌చేసుకున్నాడు. రాజమండ్రివరకు ట్రెయిన్‌లో వచ్చాము. అక్కణ్ణించి మావూరు టాక్సీలోవచ్చాం. పూర్వం అయితే టాక్సీ ఊర్లోకంటా వచ్చేది కాదు. కాలవ అడ్డు. కాలవ దాటేందుకు ఓ దోనెవుండేది. ఇప్పుడు దోనెలేదుగాని, ఓ వంతెన కట్టారు. కాలవలో పూర్వం ఉండేటంత నీరులేదిప్పుడు.

ఇంటికి రాగానే మా అమ్మ నన్ను కావలించుకుని, చంటిపిల్లని ముద్దెట్టుకుంటామే అలా ముద్దెట్టుకుంది. ఆ రోజంతా నన్ను చూడ్డానికి వాళ్ళువీళ్ళు రావడంతో హడావుడిగా సరదాగా గడిచి పోయింది.

* * * * * * * * * *

మర్నాడు ఉదయం స్నానం చేసి రెడీ అయ్యేసరికి పదయింది. బడలికగా వున్నా మా వూర్లోవున్నానన్న ఆలోచన నాకు హుషారు తెచ్చిపెట్టింది.

మా యింటికెదురుగా ఎప్పుడో వందేళ్ళకి పూర్వం కట్టిన మేడవుంది. అదిప్పుడు బాగా పాత బడిపోయింది. ఆయింట్లో సత్యవతీదేవని ఓ మామ్మగారుండేవారు. నా చిన్నప్పుడు ఎక్కువసేపు వాళ్ళింట్లోనే గడిపేదాన్ని. ఓసారి మామ్మగారిని చూద్దామనిపించింది. అదే విషయం అమ్మతో చెప్పాను. "ఇంకెక్కడి మామ్మగారే తల్లీ! నాలుగేళ్ళయిందనుకుంటాను ఈ వూరు విడిచిపెట్టి. హైదరాబాదులో వుంటున్న వాళ్ళబ్బాయి దగ్గరికెళ్ళింది. వెళ్ళిన ఆరునెల్లకి కాలంచేసిందని విన్నాను." అనిచెప్పింది అమ్మ. ఈమాట వినగానే నాకళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి. ఈ విషయం నాకెవరూ ఉత్తరంద్వారా అన్నా తెలియబర్చలేదు. నాలో హుషారుపోయి స్తబ్దత చోటు చేసుకుంది. చిన్నప్పటి జ్ఞాపకాలు ఒక్కొక్కటే నాలో మెదిలాయి.

* * * * * * * * * *

నేను బి.ఏ. ఫైనలియర్ పరీక్షలు వ్రాసాక హాస్టలు విడిచిపెట్టి మావూరొచ్చేశాను. చదువు పూర్తయిందని మానాన్న నాకోసం పెళ్ళిసంబంధాలు చూడ్డంమొదలెట్టారు. కాని అప్పటికే నేను కాలేజీ లెక్చరరుగా పనిచేస్తున్న ఓ అబ్బాయిని ప్రేమించాను. ఈ విషయం ఎలా చెప్పాలో అర్థం కాలేదు. అందులోను అతనికులం మాకులం ఒకటికాదు. సత్యవతీ దేవికి ఈ విషయం చెప్పి సలహా అడిగాను.

"మన కోరిక సరైనదని మనకనిపించినప్పుడు దాన్ని వ్యక్తంచెయ్యడానికి భయపడనవసరం లేదమ్మా. సమయం వచ్చినప్పుడే జాగ్రత్త పడకపోతే పరిస్థితులు చెయ్యి జారిపోతాయి." ఒక నిట్టూర్పువిడిచి మళ్ళీ చెప్పడం మొదలెట్టిందామె.

"ఇప్పుడు సాంఘికపరిస్థితుల్లో చాలా మార్పు వచ్చింది. మాకాలంలో అవి ఎంత నికృష్టంగా ఉండేవో నీకు తెలీదు. వాటికి ఎదురుతిరగటమంటే చేజేతులా జీవితాన్ని నాశనం చేసుకోవడమేనన్నమాట. అలాగని మన వ్యక్తిత్వం మంటగలుస్తున్నప్పుడు మన ఆశలు బూడిదవుతున్నప్పుడు ఎదురీదక తప్పదు. అంతా ఎందుకు? నా జీవితంలో జరిగిన ముఖ్యమైన సంఘటన ఒకటి చెప్తాను విను. నీకే తెలుస్తుంది." సత్యవతీదేవి ముఖంలో గత స్మృతులు తాలూకు నీడలు ప్రతిబింబించాయి. ఆమె చెప్పుకుపోతున్నది.

* * * * * * * * * *

సత్యవతీ దేవి గారి నాన్నగారు గొప్ప మోతుబరులు. ఆయనే వాళ్ళ ఊరికి పెత్తందారు, వాళ్ళ కులానికి పెద్దకూడా. ఆయన పేరు వేణుగోపాలయ్య. కేవలం నగలు భద్రపరిచేందుకు వాళ్ళకి ఓ పెద్ద భోషాణంవుందంటే వారి ఆస్తిపాస్తుల్ని మనం అంచనావేసుకోవచ్చు. అప్పట్లో ఆ చుట్టుప్రక్కల గ్రామాల్లో గుర్రపుస్వారి చెయ్యగలిగింది ఆయనొక్కడేనేమో!

సత్యవతీ దేవి చిన్నప్పట్నుంచీ అల్లారుముద్దుగా పెరిగింది. పెళ్ళీడురాగానే ఆమెకు ఓ సంబంధం ఖాయంచేశారు. పెళ్ళికొడుకు వాళ్ళకు దూరపుబంధువే! ఒకటి రెండుసార్లు అతను వాళ్ళింటికి చుట్టపుచూపుగా రావడం, ఆమెకి అతనిమీద ఓ మంచి అభిప్రాయం ఏర్పడ్డం జరిగింది. తనకు కాబోయేభర్త తనకు నచ్చినవాడేకావడంతో సత్యవతీదేవి మనస్సు సంతోషంతో పరవళ్ళుతొక్కింది.

పెళ్ళి ఓ నెలవుందనగా పెళ్ళిపనులు చాలాపెద్దయెత్తున ప్రారంభించారు. చివరకి పెళ్ళిరోజు దగ్గరపడింది. పెద్దపెద్ద పందిళ్ళువేశారు. ఇల్లంతా ఇంద్రభవనంలా అలంకరించారు. పెళ్ళి రేపనగా మగపెళ్ళివారు షుమారు యాభై బళ్ళుకట్టించుకొని అతిఘనంగా తరలివచ్చారు.

ఎద్దుల మెడల్లో వేళ్ళాడదీయబడ్డ పటకాల మువ్వలసంగీతం, బండి నడిపేవాళ్ళు రంగు రంగు కొరడాకుచ్చుల నాట్యాలు, బళ్ళుదిగుతున్న ముత్తయిదువుల నగలమిరిమెట్లు ఆ వూరికి కొత్త అందాల్నితెచ్చాయి.

మగ పెళ్ళి వారికి ఓ పెద్ద బంగళా విడిదిచ్చారు. పెళ్ళిరోజు ఆవూరు వాళ్ళందరికి భోజనం బొట్లు సత్యవతీదేవిగారింట్లోనే!

పండిన బంగినిపల్లిమామిడిలాంటి శరీరచ్ఛాయ, అందమైన రూపురేఖలుగల సత్యవతీదేవిని ఆపరలక్ష్మీదేవిలా ముస్తాబుచేశారు. దానికితగ్గట్టుగా ఆమెముఖంలో ప్రతిబింబిస్తున్న పెళ్ళికళ ఆమె అందాన్ని ద్విగుణీకృతం చేసింది. సత్యవతీదేవి స్నేహితురాళ్ళు పెళ్ళికొడుకు అందాన్ని, హుందాతనాన్ని ఆమెచెవిలో వర్ణించిచెప్పి ముసిముసినవ్వులు జోడించి ఆట పట్టించారు.

ఇక వచ్చినచుట్టాల హడావుడి అంతా ఇంతాకాదు. కొంతమంది వరసైనవాళ్ళు పిచికారీలతో వసంతాలుకూడా జల్లుకున్నారు. సాయంకాలం పానకాలు అవీ అయింతర్వాత పెళ్ళికొడుకుని ప్రత్యేకంగా అలంకరించబడ్డ ముత్యాలపల్లకీలో అతివైభవంగా ఊరేగించారు. కొంతమంది ముత్తయిదువులు మేనాల్లో ఆసీనులై ఆ ఊరేగింపులో పాల్గొన్నారు. బాండుమేళాలు, భోగం మేళాలు, కోయడాన్సులు, సాధకాలు, కోలాటాలు, గారడీ ఆటలు ఆ ఊరేగింపుకి నిండుదనాన్ని చేకూ–

ర్చాయి. మందుగుండుసామాన్ల ప్రేలుడుశబ్దాలు తగినంత ఆట్టహాసాన్ని తెచ్చి పెట్టాయి.

పై వూళ్లనించి వచ్చినవాళ్ళేకాక దాదాపు ఆ ఊరంతా ఊరేగింపులో పాల్గొన్నారు. షుమారు వందకిపైగా పెట్రొమాక్సులైట్లు కాళ్ళొచ్చిన దీపపుస్తంభాల్లా ఆ ఊరేగింపుతో కదుల్తున్నాయి. మర్నాడు తెల్లవారుఝామున ముహూర్తం. ఊరేగింపయ్యాక అందరూ కళ్యాణ మంటపం మంటపం దగ్గరకు చేరుకున్నారు. పెళ్ళితతంగం శాస్త్రోక్తంగా సాగిపోతున్నది. ముహూర్తసమయం దగ్గర పడింది. పురోహితుడు బెల్లం జీలకర్ర సిద్ధంచేస్తున్నాడు.

సరిగ్గా వేణుగోపాలయ్యకు మగపెళ్ళివారితోబాటు కూర్చొని ఉన్న ఒకవ్యక్తి కనిపించాడు. అతని పేరు జగన్నాధం. కొన్నాళ్ళక్రితం అతను వాళ్ళకులం నుండి ఏదోకారణంవల్ల వెలివేయబడ్డాడు. జగన్నాధం మగపెళ్ళివారికి ఓవిధంగా కావలసినవాడని వేణుగోపాలయ్యకు తెలుసు. అందుకనే ముందుగానే పెళ్ళికొడుకు తండ్రి రాఘవయ్యకు ఖచ్చితంగా చెప్పేశాడు. జగన్నాధాన్నిమాత్రం తనకూతురుపెళ్ళికి తీసుకురావద్దని.

ఇప్పుడు మగ పెళ్ళివారితోబాటు జగన్నాధాన్ని చూడగానే ఆయన కోపం తారాస్థాయికి చేరుకుంది. జగన్నాధం అక్కడ ఉన్నందుకుగాదు ఆయనకి కోపంవచ్చింది. తనుముందుగా జగన్నాధం విషయములో కుదుర్చుకున్న ఒప్పందాన్ని రాఘవయ్య ఉల్లంఘించినందుకు.

"రాఘవయ్యా!" ఒక్కసారిగా అరిచాడు వేణుగోపాలయ్య. రాఘవయ్యకూడా వేణుగోపాలయ్యంత ఆస్థిపరుడు కాకపోయినా బాగా వున్నవాడే.

వేణుగోపాలయ్య కేకవిని పెళ్ళిపందిట్లోని వారందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. రాఘవయ్యకి విషయం అర్థమయింది.

పెళ్ళితతంగం ఆగిపోయింది.

రాఘవయ్య లేచి నిలబడ్డాడు.

వేణుగోపాలయ్య రాఘవయ్య దగ్గరకొచ్చి "జగన్నాధాన్ని ఈపెళ్ళికి ఎందుకు తీసుకొచ్చావ్?" గద్దించి అడిగాడు.

"ఎందుకు తీసుకురాకూడదు?"

"అతను కులంనించి వెలివేయబడ్డాడు. పైపెచ్చు అతన్ని ఈ పెళ్ళికి తీసుకురావొద్దని నీకు ముందే చెప్పాను."

"నువ్వొద్దంటేమాత్రం నేనుమానేస్తానా? నా యిష్టం వచ్చినవాళ్ళని తీసుకు తెచ్చుకుంటాను. నువ్వెవరవు దాన్ని ప్రశ్నించడానికి?"

"అలాగని ముందుగా నాతో ఎందుకు చెప్పలేదు?"

"అప్పట్లో నేను దానిగురించి అంతగా పట్టించుకోలేదు."

పెద్దగా కేకలేసుకున్నారు వేణుగోపాలయ్యా రాఘవయ్యాను.

"అయితే ఈ పెళ్ళి జరగదు." అన్నాడు వేణుగోపాలయ్య.

"మేమేనా అంత గతిలేనివాళ్ళం. మాకంతకంటే అక్కర్లేదు మీ వియ్యరికం" అన్నాడు రాఘవయ్య ఉద్వేగంతో.

పందిట్లో కలకలం బయలుదేరింది. మధ్యవర్తుల ప్రయత్నాలు విఫలమయ్యాయి. రాఘవయ్య విసురుగా పెళ్ళికొడుకు చెయ్యిపట్టుకుని పెళ్ళిపీటల మీదనుండి బయటకు లాక్కొచ్చాడు. వేణుగోపాలయ్య రాఘవయ్యల మధ్య మాటకు మాట పెరిగింది.

"ఇక్కడ మీరింక ఒక్కక్షణంకూడా ఉండడానికి వీల్లేదు" అన్నాడు వేణుగోపాలయ్య.

"ఇక్కడ ఉండవలసినఖర్మ మాకేంపట్టలేదు. పదండిరా! పదండి!" అని తన తరపున వచ్చిన వాళ్ళందర్నీ బయల్దేరదీశాడు రాఘవయ్య.

వధూవరులిద్దరికి ఇదో పెద్దప్రళయంలా అనిపించింది. మగపెళ్ళివారు పందిరిదాటి వెళ్ళారు. ఈ ఘోరాన్ని ఆపుచేయమని పెళ్ళికూతురితల్లి వేణుగోపాలయ్యని కాళ్ళావేళ్ళాపడి బ్రతిమాలింది. కానీ ఏమి లాభంలేకపోయింది. తనవాళ్ళందరూ ముందుకు సాగిపోతున్నా పెళ్ళికొడుక్కి మాత్రం కాళ్ళాట్టం లేదు. వెనక్కి తిరిగి పెళ్ళికూతురువైపు చూశాడు. ఆమెకూడా చూసింది అతన్ని. ఇద్దరి చూపులుకలిశాయి. ఆ చూపుల్లో విరహవేదనేగాని విభేదాలులేవు. తండ్రి తొందర పెట్టడంతో తప్పేదిలేక ముందుకునడిచాడు పెళ్ళికొడుకు.

సత్యవతీ దేవికి ఏదో పిచ్చి ధైర్యం వచ్చింది.

"ఆగండి!" హృదయంలో ఏర్పడ్డ ఉప్పెనకారణంగా ఆమె గొంతులోంచి ఉప్పొంగిన మాటది. పెళ్ళికొడుకు వెనక్కితిరిగాడు. వెళ్తున్నవాళ్ళందరూ ఆగిపోయారు.

"నేనూవస్తున్నాను మీకూడా" ధైర్యంగా నిబ్బరంగా ముందుకు నడుచింది.

"సత్యవతీ!" గద్దించాడు వేణుగోపాలయ్య.

అయినా సత్యవతి ఆగలేదు.

ఊహించని ఈ సంఘటన తో వేణుగోపాలయ్య కోపానికి హద్దులేకుండా పోయినది.

"తండ్రినైన నామాటని ఖాతరుచెయ్యకుండా వెళ్ళిపోతున్నావు. నేనసలే పట్టుదల మనిషిని. మర్యాదగా వెనక్కితిరిగిరా. లేకపోతే నీతో ఇదే నాకడసారి మాట!" వేణుగోపాలయ్య వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

సత్యవతీదేవి కళ్ళలో నీళ్ళుతిరిగాయి. ఒక్క క్షణం ఆగింది. ఆలోచించింది.

"నీ పట్టుదలకోసం ఒక అర్థంపర్థంలేని కారణాన్ని కొండంతలుగా చేసి నాజీవితంతో ఆడుకుంటున్నావు. నా వ్యక్తిత్వం చిన్నాభిన్నమైనా నీ మూర్ఖపు పంతాన్ని నిలబెట్టుకోవాలని చూస్తున్నావు. బహుశా 'పెద్దమోతుబరిని, కులపెద్దని' అన్న దర్పం నీతో అలా చేయించి ఉంటుంది. కాని అది నావ్యక్తిత్వాన్ని దెబ్బతీస్తే దానికి నేను తలొంచను."

వెళ్ళిపోవడానికే నిశ్చయించుకుంది.

సత్యవతీదేవి ఇంక ఒక్కక్షణంకూడా ఆలస్యంచేయలేదు. గంభీరంగా ముందుకు నడిచింది. పెళ్ళికొడుకు సత్యవతీదేవికి ఎదురొచ్చి ఆమెకు తనచేతిని అందించాడు. రాఘవయ్య దీనికి అడ్డు చెప్పలేదు. పైపెచ్చు విజయగర్వంకూడా ప్రదర్శించాడు. ఎందుకంటే ఈ సంఘటన వల్ల వేణుగోపాలయ్య భంగ పడ్డాడు. అంటే తను నెగ్గినట్టేగా!

సత్యవతీదేవి వాళ్ళమ్మ కళ్ళలోకిచూసింది. ఆకళ్ళు వర్షిస్తున్నాయి. ఆ కన్నీటిలో కొన్ని ఆనందభాష్పాలు కూడా లేకపోలేదు!

బళ్ళు సాగిపోయాయి. సత్యవతీ ఆనందరావుల పెళ్ళి గుళ్ళో జరిగిపోయింది. అంతే! మళ్ళీ ఏనాడూ సత్యవతీ దేవి పుట్టింటి ముఖంచూసి ఎరగదు. వాళ్ళ నాన్న ఎప్పుడూ తనని పిలవలేదు. వాళ్ళమ్మకు కడుపు తీపివున్నా అశక్తురాలయింది.

ఇంతవరకూ చెప్పి దీర్ఘమైన నిట్టూర్పు విడిచింది సత్యవతీ దేవి, తన చెమ్మగిల్లిన కళ్ళని శూన్యంలో దాచేస్తూ.

* * * * * * * * * *

సత్యవతీదేవి నూరి పోసిన ధైర్యం నాలో కొండంత ఆత్మవిశ్వాసాన్ని కలుగచేసింది. నా జీవిత భాగస్వామి ఎన్నికవిషయంలో నేను తీసుకున్ననిర్ణయాన్ని మానాన్నతో నిర్భయంగా చెప్పాను. కులంవేరని ముందు వెనకాడినా, తర్వాత నా మొండిపట్టువల్ల అబ్బాయి అన్నివిధాల తగినవాడు కావడంవల్ల మా పెళ్ళికి నాన్న వప్పుకున్నారు. మా పెళ్ళయిపోయింది.

పర్యవసానంగా ఎన్నో సమస్యలు ఎదురయ్యాయి. కాని వాటి వివరాలు ఇప్పుడు నా మనసులో చొరబడటం లేదు. తర్వాత కొన్నాళ్ళకి మావారికి యూనివర్శిటీ ఆఫ్ కేలిఫోర్నియాలో స్కాలర్‌షిప్ రావడం మేమిద్దరం అమెరికా వెళ్ళిపోవడంజరిగాయి.

ఆలోచిస్తే నాకే ఆశ్చర్యం వేస్తున్నది. కాలం ఎంత మార్పుతెచ్చింది! గతంలోంచి నా ఆలోచనల్ని వర్తమానం వైపు మళ్ళించాను.

స్వీటీ ఒక్క క్షణం నాలో మెదిలింది! నా ఆలోచనలు నాకే ఎదురు తిరుగుతున్నట్లనిపించాయి. అమ్మ పిలులు విని ఆలోచనల్లోంచి బయటపడ్డాను.

* * * * * * * * * *

ఆరోజు సాయంకాలం మా అన్నయ్య చూచాయగా స్వీటీ పెళ్ళివిషయం కదిపాడు.

"ఇప్పుడప్పుడే దానిపెళ్ళికి తొందరేమొచ్చిందిరా? ఇంకా చదువుపూర్తవలేదుగా!" అని నవ్వేసి ఊరుకున్నాను.

పాపం! మా అన్నయ్యకు తెలియదు, నేనీ విషయంలో కొద్దిక్షణాలక్రితమే ఓ నిర్ణయానికొచ్చానని...............***